

Stanovisko Výboru regionů – Evropský trh s elektřinou a plynem: třetí legislativní balíček

(2008/C 172/11)

VÝBOR REGIONŮ

- vyzdvihuje, že je třeba, aby se spotřebitel dostal do středu pozornosti všech úvah týkajících se liberalizace energetiky;
- je již nyní nakloněn dodatečným opatřením pro oddělení v oblasti přepravy či přenosu;
- vítá, že legislativní balíček navrhuje dokončení vnitřního trhu s energií dodatečnými legislativními opatřeními, jejichž smyslem je zaručit novým účastníkům trhu nediskriminační přístup k přepravním soustavám a tím podpořit hospodářskou soutěž, zavést lepší koordinaci mezi regulačními orgány a PPS, podpořit investice do výroby elektřiny a do přenosových nebo přepravních soustav a zvýšit transparentnost trhu;
- žádá Komisi, aby zamezila koncentracím trhu a vhodnými opatřeními podpořila rozmanitost soukromých a veřejných provozovatelů. Členské státy, které si to přejí, musí mít možnost rozhodnout se nepoužít pravidla pro právní oddělení správců distribučních sítí na integrované elektroenergetické společnosti, které zásobují méně než 100 000 připojených zákazníků nebo zásobují menší izolované sítě;
- přeje si, aby byla podpořena regionální a místní výroba energie založená na obnovitelných zdrojích energie, jež jsou přiměřené podmínkám životního prostředí dané oblasti, a aby byly současně sníženy náklady za přepravu energie a emise v celé EU. Je tedy nezbytné podpořit přípravu specifických energetických plánů na regionální úrovni, jež bude nutné patřičně koordinovat a začlenit do vnitrostátních rámců a rámců Společenství.

Zpravodaj: Michel LEBRUN, valonský poslanec (BE/ELS)

Odkazy

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/54/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou

KOM(2007) 528 v konečném znění – 2007/0195 (COD)

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/55/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem

KOM(2007) 529 v konečném znění – 2007/0196 (COD)

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů

KOM(2007) 530 v konečném znění – 2007/0197 (COD)

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1228/2003 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou

KOM(2007) 531 v konečném znění – 2007/0198 (COD)

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1775/2005 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám

KOM(2007) 532 v konečném znění – 2007/0199 (COD)

Politická doporučení

VÝBOR REGIONŮ,

Obecná doporučení

1. připomíná, že místní a regionální samosprávy přispívají významnou měrou k úspěchu evropských iniciativ a hrají důležitou roli na úrovni evropské energetické politiky;
2. zdůrazňuje, že energie představuje nezbytný prvek jak pro občany, tak pro konkurenceschopnost podniků; místní a regionální samosprávy jakožto celky blízké občanům si přejí, aby spotřebitelé mohli disponovat elektřinou a plynem nepřetržitě, za konkurenční cenu a s vysoce kvalitními službami;
3. vyzdvihuje, že je třeba, aby se spotřebitel dostal do středu pozornosti všech úvah týkajících se liberalizace energetiky;
4. konstatuje, že očekávané výsledky liberalizace energetiky se v mnoha členských státech ještě nedostavily a že v EU neexistuje skutečný jednotný trh s elektřinou a plynem;
5. souhlasí s analýzou Evropské komise zaměřenou na pozorované nedostatky ve fungování trhů s elektřinou a plynem – silná koncentrace trhu, vysoká míra vertikální integrace energetických podniků, rozdrobenost trhů, nedostatek transparentnosti, např. pokud jde o utváření cen, chybějící koordinace mezi provozovateli přenosových nebo přepravních soustav (PPS);
6. vítá, že legislativní balíček navrhuje dokončení vnitřního trhu s energií dodatečnými legislativními opatřeními, jejichž smyslem je zaručit novým účastníkům trhu nediskriminační přístup k přepravním soustavám a tím podpořit hospodářskou

soutěž, zavést lepší koordinaci mezi regulačními orgány a PPS, podpořit investice do výroby elektřiny a do přenosových nebo přepravních soustav a zvýšit transparentnost trhu;

7. vítá, že do legislativního balíčku byl zařazen rozvoj regionálních trhů, a vidí v tom zásadní pokrok na cestě k jednotnému trhu EU s elektřinou a plynem;

8. je potěšen tím, že cíle Evropské komise v oblasti evropské energetické politiky jsou konkurenceschopnost, ale současně též bezpečnost zásobování a udržitelnost, a zdůrazňuje, že tyto tři cíle se navzájem nutně neslučují, což vyžaduje najít vyváženou kombinaci všech tří;

9. uznává, že smyslem třetího navrženého legislativního balíčku je především zlepšit fungování evropských trhů s elektřinou a plynem, ale taktéž si přeje, aby tento balíček podpořil ostatní cíle politik Společenství, jako jsou zlepšení energetické účinnosti a zmírnění klimatické změny. Z obnovitelných zdrojů energie je tedy třeba učinit volbu, která bude nejlépe hodná doporučení;

10. připomíná dříve vydané stanovisko, v němž VR žádal internalizaci environmentálních nákladů do spotřebitelských cen (CdR 216/2005). Tato iniciativa by vyžadovala zavedení zvláštní legislativy na úrovni EU, zatímco legislativní balíček nic takového nežádá; vyzývá proto Komisi, aby navrhla takový systém. Při tvorbě tohoto systému je nutné dbát na to, aby s ohledem na dopad na konkurenceschopnost EU a plnění cílů Lisabonské strategie nedošlo v jeho důsledku k neúměrnému zvýšení cen energie;

11. je toho názoru, že navzdory celkově pozitivní analýze dopadu EK na třetí legislativní energetický balíček je nezbytné nadále citlivě vnímat sociální, ekonomické a environmentální dopady navrhovaných opatření, zejména na regionální a místní úrovni;

Vnitřní trh s elektřinou a plynem

V souvislosti s hospodářskou soutěží

12. připomíná, že liberalizace trhů s elektřinou a plynem měla vést ke konci monopolů energetických podniků v členských státech a k podpoře hospodářské soutěže; k té ve skutečnosti může – na úrovni nabídky – dojít, pouze pokud si více výrobců a více dodavatelů skutečně konkurují;

13. ze současného hlediska konstatuje, že pokud se týče výroby elektřiny, vnitrostátním trhům dominují skutečné monopoly či oligopoly. V oblasti zemního plynu nejenže je počet potenciálních výrobců omezen, ale výrobci ze zemí mimo Evropskou unii ani nepodléhají předpisům Evropské unie, ačkoli poskytují většinu dodávek;

14. žádá Komisi, aby zamezila koncentracím trhu a vhodnými opatřeními podpořila rozmanitost soukromých a veřejných provozovatelů. Místní a regionální energetické podniky musí hrát v tomto ohledu klíčovou úlohu, a proto členské státy, které si to přejí, musí mít možnost rozhodnout se nepoužít pravidla pro právní oddělení správců distribučních sítí na integrované elektroenergetické společnosti, které zásobují méně než 100 000 připojených zákazníků nebo zásobují menší izolované sítě;

15. trvá na tom, aby noví účastníci trhu mohli investovat do nových kapacit pro výrobu elektřiny a dovoz plynu, aby došlo k rozvoji rovných podmínek, jejichž existence podporuje konkurenční trh;

16. upozorňuje na to, že konkurenční trh rovněž umožňuje místním a regionálním výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů, aby měli rovný přístup ke spotřebitelům;

V souvislosti s požadavky z oblasti oddělení (unbundling)

17. konstatuje, že právní a funkční oddělení (*unbundling*) na úrovni přepravy a přenosu, jež je od 1. července 2004 povinné, nestačí k zabezpečení správného fungování trhu, neboť nevede k odstranění střetu zájmů, jenž vyplývá z vertikální integrace;

18. sdílí názor, podle něž vertikálně integrovaný podnik má tendenci uvažovat o sítích jako o strategických aktivech ve službách obchodního zájmu integrovaného subjektu, a ne jako zařízeních, jež mají sloužit zájmům zákazníků sítí, a má rovněž tendenci nedostatečně investovat do nových sítí z obavy, aby tyto investice nepomohly jeho konkurentům k prosperitě na jeho národním trhu;

19. je již nyní nakloněn dodatečným opatřením pro oddělení v oblasti přepravy či přenosu;

20. poznamenává, že rozdělení vlastnictví, o něž usiluje EK, nemá jednohlasnou podporu členských států, ačkoli zaručuje rovnost přístupu k sítím pro všechny dodavatele a neutrálnost investiční politiky v oblasti přenosových sítí;

21. domnívá se tedy, že členské státy, které si tak přejí, musí mít možnost zvolit přístup založený na nezávislém provozovateli soustavy, ačkoli tato volba může vést k nežádoucím účinkům pro akcionáře (ztráta kontroly, privatizace atd.). Proto by mělo být členským státům jako další možnost umožněno „účinné a efektivní oddělení“, které spočívá na jedné straně v efektivní nezávislosti provozovatelů přenosových soustav a na druhé straně na jasných pravidlech pro investice do sítí;

22. přeje si, aby právní a funkční oddělení na úrovni distribuce, které povinně platí pouze od 1. července 2007, bylo uplatňováno nejen co do litery, ale i co do jeho duchu; pro co nejučinnější působení proti koncentraci trhu je nezbytné mít současně strategii podpory malých a středních energetických podniků; Výbor těší, že současná výjimka, která existuje pro malé správce distribuční sítě (s méně než 100 000 zákazníky), bude zachována;

23. je toho názoru, že by bylo vhodné podpořit místní a regionální orgány, aby se staly aktivními akcionáři provozovatelů přepravních či přenosových a distribučních sítí, skutečnými hybateli na energetickém trhu;

V souvislosti s regulačními orgány pro energetiku

24. trvá na tom, že na trhu, kde působí monopolní a/nebo dominantní provozovatelé, jsou třeba nezávislé, avšak současně schopné a účinné regulační orgány;

25. vítá, že úloha národních regulačních orgánů byla harmonizována a posílena. Je důležité, aby se regulační orgány nesoustředily pouze na regulované činnosti, ale aby rovněž dbaly na správné celkové fungování trhu prostřednictvím vlastních předchozích pravomocí;

26. poznamenává, že regulační orgány často hledí pouze do bezprostřední budoucnosti a usilují o snížení sazeb v síti s elektřinou a plynem za každou cenu, přičemž ztrácejí ze zřetelů dlouhodobé cíle: ideální rozvoj sítě a zlepšování – či přinejmenším údržbu – kvality sítě a služeb; bylo by tedy třeba přesvědčit regulační orgány, aby měly ke svému úkolu integrovaný přístup, při kterém nesmí jít pouze o regulaci cen;

27. zdůrazňuje, že regulační orgány musí mít nezbytnou pravomoc k tomu, aby se snažily vytvářet pobídky, jejichž cílem budou nezbytné investice do sítí, včetně těch, jež jsou nezbytné pro energii z obnovitelných zdrojů;

28. žádá, aby metody srovnávání (benchmarking) sazeb a nákladů za přístup k přepravním, přenosovým a distribučním sítím stanovených regulačními orgány zahrnovaly nejen kvantitativní stránky (náklady), ale rovněž kvalitativní stránky (př.: kritéria spolehlivosti v poměru ke kvalitě sítí) tak, aby se zachovala stávající kvalita sítí;

V souvislosti s investicemi, jejichž cílem je zajistit zabezpečení energetického zásobování

29. konstatuje, že bezpečnost energetického zásobování je ohrožena nejen nízkými investicemi do nových elektráren, ale navíc pro ni bude mít zásadní význam rozvoj nových přenosových a přepravních soustav a distribučních sítí a rozšiřování a zlepšování těch stávajících a rovněž vedení; to bude kromě významných investic vyžadovat také překonání značných obtíží při jejich projektování a projednávání;

30. zdůrazňuje význam stabilního a atraktivního prostředí pro investice;

31. vyzdvihuje silný význam, jaký má diverzifikace zdrojů energie vzhledem k zabezpečení energetického zásobování;

32. přeje si, aby byla podpořena regionální a místní výroba energie založená na obnovitelných zdrojích energie, jež jsou přiměřené podmínkám životního prostředí dané oblasti, a aby byly současně sníženy náklady za přepravu energie a emise v celé EU. Je tedy nezbytné podpořit přípravu specifických energetických plánů na regionální úrovni, jež bude nutné patřičně koordinovat a začlenit do vnitrostátních rámců a rámců Společenství;

33. vyzývá Komisi, aby přijala všechna nezbytná opatření pro pobídku výrobců, ale rovněž provozovatelů sítí k investicím do budování výrobních zařízení, respektive síťových infrastruktur, jež by umožnily spravedlivý přístup k místní obnovitelné výrobě;

34. upozorňuje však Komisi na to, že sítě nejsou v současnosti celkově vybudovány tak, aby přijaly výraznou část obnovitelné energie; to si vyžádá investice, a tedy dodatečné finanční prostředky na uzpůsobení sítí rozvoji obnovitelné energie. Bude též nutné se zabývat možnostmi akumulace energie, což si vyžádá další nemalé dodatečné náklady;

35. důrazně připomíná, že politika vyzdvihující rozumné využívání energie a energetickou účinnost představuje nejlepší prostředek ke snížení současného napětí mezi nabídkou a poptávkou po energii;

V souvislosti s ochranou spotřebitelů

36. připomíná, že povinnosti spojené s veřejnou službou musí představovat nezbytný doplněk obchodní soutěže a musí zůstat jádrem procesu otevírání trhu;

37. doporučuje, aby svobodnou volbu spotřebitelů energie provázely pevné záruky ohledně práv spotřebitelů energie. V tomto ohledu by bylo vhodné, aby ustanovení budoucí „evropské charty práv spotřebitelů energie“ byla právně zakotvena;

38. vítá vytvoření fóra pro trh pro koncové uživatele na základě analogie s florentským a madridským fórem;

39. žádá po Komisi větší dohled nad trhy pro koncové uživatele za účelem vyhodnocení účinků liberalizace na domácnosti, aby se tak zvýšila důvěra spotřebitelů v energetický trh a omezila rizika manipulace trhu;

40. zdůrazňuje význam průhlednějšího účtování elektřiny a plynu, jehož smyslem je vybízet spotřebitele ke změně jejich chování cestou úspor energie a zvýšení energetické účinnosti;

41. trvá na zavedení neutrálních a na dodavatelích nezávislých počítačových systémů, které umožní automaticky řídit vypínání;

42. upozorňuje Komisi na to, že celkové zavádění inteligentních měřicích zařízení musí respektovat dvě vstupní podmínky: musí být za rozumnou cenu a ta musí být úměrná skutečným úsporám energie pro různé typy zákazníků;

43. do budoucna doporučuje zvýšit ochranu zranitelných spotřebitelů, aby tak byl potlačen fenomén energetické chudoby;

Agentura pro spolupráci orgánů pro regulaci energetiky

44. uznává, že pokud jde o přeshraniční otázky, existuje zde jisté regulační prázdno, a že v určitých částech trhu je třeba zlepšit vzájemná propojení;

45. nicméně je spíše pro posílení ERGEG než pro to, aby byl nahrazena novou agenturou. Spíše než vytvářet novou strukturu zatíženou souvisejícími byrokratickými výdaji a náklady by bylo možné pokračovat na současných základech, s posíleným ERGEG, jenž by měl ve své pravomoci rozhodovat v přeshraničních otázkách a měl by rovněž další úkoly, které by jinak měly být úkolem agentury, jejíž vytvoření se navrhuje. Pokud by se hospodářská soutěž tímto způsobem dostatečně neposílila, vytvoření nové, odlišné agentury by bylo oprávněné;

Přeshraniční obchod

46. těší jej, že třetí legislativní balíček posiluje spolupráci mezi PPS vytvořením evropské sítě PPS. Podporuje se tak přeshraniční obchod s elektřinou a plynem, který je jednou z nutných podmínek k tomu, aby vnitřní trh plně fungoval; vysoká přenosová kapacita je základním technickým předpokladem jak pro zabezpečení dodávek, tak pro fungující hospodářskou soutěž na společném trhu s energií. To platí v současnosti především pro východní členské státy EU, které usilují o to, aby se staly na východních sousedních státech v zásadě energeticky nezávislými;

47. je toho názoru, že je třeba snažit se postupně dospět k regionálním provozovatelům přenosových nebo přepravních soustav;

48. poznamenává, že návrhy Evropské komise ohledně evropské sítě PPS pro elektřinu a plyn přiznávají PPS téměř regulační status, zatímco úloha agentury se zdá omezená na roli poradního orgánu. Jistá pravidla, jako pravidla pro transparentnost či pravidla týkající se výměn, spadají spíše do pravomoci regulačních orgánů;

49. vítá povinnost, jež byla stanovena evropské síti PPS pro elektřinu – vydávat každé dva roky desetiletý plán investic do sítí pro celé Společenství;

50. přeje si, aby noví účastníci trhu, zejména místní a regionální elektroenergetické společnosti, mohli disponovat

stejným objemem informací o trzích jako již tradiční účastníci;

Přepravní soustavy zemního plynu

51. je toho názoru, že skladovací kapacity plynu, jež jsou k dispozici, jsou omezené a často v rukou tradičních provozovatelů, což silně ovlivňuje hospodářskou soutěž v odvětví plynu a nepřímo i v odvětví elektřiny, na úrovni výroby. Velmi tedy vítá návrhy, jejichž účelem je zlepšit přístupnost ke skladovacím zařízením a k zařízením pro zkapalnělý zemní plyn (LNG);

52. podporuje zavedení režimu nazvaného „režim vstupu-výstupu“, v jehož rámci se kapacita přiděluje jedné oblasti/jednomu regionu, a ne konkrétnímu plynovodu, což podporuje růst hospodářské soutěže.

V Bruselu dne 10. dubna 2008.

předseda
Výboru regionů
Luc VAN DEN BRANDE